Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Speciaalzaken
Registratie in 2020

Deze factsheet beschrijft de registratie van speciaalzaken in 2020 die uitgezonderd zijn van het uitstalverbod.

De NVWA houdt toezicht op de naleving van het reclameverbod, ook bij speciaalzaken. Vanaf 1 januari 2021 geldt het uitstalverbod ook voor speciaalzaken, tenzij deze speciaalzaken onder een uitzondering vallen zoals opgenomen in het Tabaks- en rookwarenbesluit. Om een eventuele toename van het aantal geregistreerde, uitgezonderde speciaalzaken in kaart te brengen, monitort de NVWA het aantal registraties.

Aanleiding

Onderzoek toont aan dat het zien van tabaksproducten bij verkooppunten kan aanzetten tot roken, het doorgaan met roken vergemakkelijkt en het moeilijker maakt om te stoppen met roken. De displays om rookwaren aan te prijzen, vormen dan ook een reclamemiddel. Ook kunnen deze displays de indruk wekken dat het normale, geaccepteerde producten zijn. Dit is met name het geval bij verkooppunten waar een breed publiek komt, zoals supermarkten, drogisterijen en gemakszaken. Dat is niet wenselijk, omdat het beleid er juist op gericht is te voorkomen dat jongeren gaan roken. Sinds 1 juli 2020 geldt er daarom een verbod op het uitstallen van rookwaren in supermarkten. Voor andere verkooppunten geldt dit verbod vanaf 1 januari 2021. Uitgezonderd van het uitstalverbod zijn bepaalde speciaalzaken die onder voorwaarden, waaronder het registreren bij de NVWA, de producten nog mogen tonen.

De volgende speciaalzaken kunnen, onder vermelde voorwaarden, een beroep doen op de uitzondering van het uitstalverbod:
1. Een speciaalzaak die alleen rookwaren, rookaccessoires, loten en/of dagbladen verkoopt. De speciaalzaak dient zich te registreren bij de NVWA.
2. Een bestaande speciaalzaak met een maximale omzet van 700.000 euro netto per jaar, waarbij tenminste 75 procent van de omzet uit rookwaren komt. De speciaalzaak dient voor 1 januari 2019 te zijn ingeschreven in het handelsregister en moet zich voor 1 januari 2021 bij de NVWA hebben geregistreerd op naam van 1 of 2 natuurlijke personen. Na registratie moet het bedrijf op verzoek van de NVWA een omzetoverzicht over het boekjaar 2020 overleggen, en daarna ieder 5de jaar, waaruit deze omzet blijkt. Dit overzicht moet 6 maanden na afloop van het betreffende boekjaar gereed zijn. Dit overzicht is voorzien van een samenstellingsverklaring van een registeraccountant of een accountant-administratieconsulent. Deze uitzondering betreft geen onbeperkte uitzondering maar een eerbiedigingsconstructie van dit type winkels waar de rookwaren nog mogen worden getoond. Het gaat om het laten voortbestaan van de huidige situatie. Dat wil zeggen dat de bestaande rechten van de omschreven groep speciaalzaken worden geëerbiedigd, maar dat er geen ruimte is voor nieuwe speciaalzaken die onder de uitzondering van het uitstalverbod zouden willen vallen. Voor beide uitzonderingen geldt dat een speciaalzaak geen onderdeel is van een andere winkel, of er in de speciaalzaak een ander verkooppunt is gevestigd.

Werkwijze

In de tweede helft van 2020 is op de website van de NVWA de registratie voor de speciaalzaken opengesteld. Speciaalzaken die in aanmerking komen voor de uitzondering hebben zich kunnen registreren. Vanaf 2021 is alleen de registratie nog mogelijk van speciaalzaken die enkel rookwaren, rookaccessoires, loten en/of dagbladen verkopen.

Direct na de registratie ontvangen de speciaalzaken een afhandelbericht waarin is bevestigd dat de NVWA de registratie van de speciaalzaak heeft ontvangen. Tevens is aangeven dat de uitzondering op het uitstalverbod enkel geldt als aan de voorwaarden voor de uitzondering wordt voldaan, hetgeen tijdens een inspectie kan worden gecontroleerd.

Op de aanvragen, die in 2020 zijn ontvangen, heeft een eerste administratieve controle plaatsgevonden. Bijvoorbeeld of het bedrijf als speciaalzaak kan worden aangemerkt. Als op basis van de administratieve controle bleek dat het bedrijf niet in aanmerking komt voor de registratie, is dit aan het bedrijf meegedeeld en is het bedrijf uit de registratie verwijderd.

Resultaten

In 2020 zijn er 549 registraties ontvangen. Hiervan bleken er 26 registraties dubbel te zijn ingediend; enkele bedrijven hadden zich twee of meer keer aangemeld. Bij de eerste administratieve controle bleek dat 12 bedrijven niet voldeden aan de voorwaarden om zich te registreren als speciaalzaak. Zo waren er bijvoorbeeld een aantal bedrijven aan te merken als supermarkt, welke geen speciaalzaak kunnen zijn. Deze bedrijven en de dubbele registraties zijn uit het register verwijderd. Na correctie gaat het om 511 unieke registraties. Hiervan hebben 136 bedrijven zich aangemeld als speciaalzaak die alleen rookwaren, rookaccessoires, loten en dagbladen verkopen. Van deze 136 bedrijven gaven 35 bedrijven aan tot een winkelketen te behoren. Daarnaast hebben 375 bedrijven zich geregistreerd binnen de eerbiedingsconstructie. Van deze 375 bedrijven gaven 187 bedrijven aan tot een winkelketen te behoren.

Tabel 1: soort en aantal geregistreerde speciaalzaken

	Geregistreerde speciaalzaken
Enkel verkoop rookwaren, -accessoires, loten en/of dagbladen	136
Eerbiedigingsconstructie	375
Totaal	**511**

Conclusie

Er zijn op dit moment 375 bedrijven die zijn geregistreerd als speciaalzaak in het kader van de eerbiedingsconstructie. Dit aantal zal niet groter worden, aangezien deze registratie enkel in 2020 mogelijk was. Daarnaast zijn er 136 bedrijven die zijn geregistreerd als speciaalzaak die enkel rookwaren, rookaccessoires, loten en dagbladen verkopen. Dit aantal kan in de toekomst toenemen omdat (nieuwe) bedrijven die aan de gestelde voorwaarden voldoen, zich kunnen blijven registreren bij de NVWA. Voorgaande betekent dat er, begin 2021, 511 bedrijven zijn die niet aan het uitstalverbod voor rookwaren hoeven te voldoen, mits aan de voorwaarden voor de uitzondering wordt voldaan. Dit kan tijdens inspecties worden gecontroleerd.

Vervolgaanpak

In 2021 zal het aantal bedrijven dat is geregistreerd voor de uitzondering op het uitstalverbod worden gemonitord. Tevens zullen steekproefsgewijs bij aangemelde bedrijven inspecties worden uitgevoerd om na te gaan of aan de voorwaarden wordt voldaan.